

FAMIPED

Familias, Pediatras y Adolescentes en la Red. Mejores padres, mejores hijos.

Alternatives al premi i al càstig en l'educació dels nens

Autor/les: Mercedes Fernández Méndez y María Rosa Pavo García, pediatras de Madrid.

Traductor/a: Josep Bras i Marquillas.

[Volumen 7. N°3. Diciembre 2014](#) [1]

En tractar el tema dels mètodes disciplinaris que utilitzem amb els nostres fills, el primer que ens hem de plantejar és quin és el nostre objectiu en exercir una mesura de correcció al nen. Pretenem que el nostre fill sigui un nen obediència, submís, que "es porti bé" ...? O que arribi a ser un individu guiat per principis i responsable de les seves accions?

En articles previs (*cites*) hem vist que l'objectiu de l'educació és aconseguir *que el nen arribi a ser un individu amb autocontrol, autoestima, i amb valors en els quals basar les seves decisions i actuacions*. Per aconseguir aquesta fita, cal satisfer les tres necessitats psicològiques bàsiques (estimar i ser estimat, tenir confiança en si mateix, comprendre la vida). Això s'aconsegueix exercint un estil educatiu basat en dos aspectes fonamentals: *alta valoració de l'infant sempre i pautes i ordres d'acord a l'edat i a les circumstàncies*, en un clima familiar en què prevalgui l'afecte.

Per satisfer la tercera necessitat psicològica bàsica, cal guiar i ensenyar al nen normes i límits que, inicialment, s'aprendran gràcies a l'esforç continuat dels adults; en créixer, les anirà mantenint o modificant, i en aquest moment passaran a ser principis que, elegits lliurement, seran una guia en la qual basarà les seves actituds. Les pautes i ordres s'utilitzen perquè el nen *apregui i assimili les normes que els adults estableixen per a la comprensió i adaptació al món*.

Per saber què són les normes, com s'estableixen i com s'apliquen, recomanem el següent vídeo *Normes, límits i convivència. Pedagogia per a pares* <http://pedagogiaparapadres.blogspot.com.es>.

Un cop establertes les normes, ens trobem que hem de ensenyar als nostres fills, i aquests no sempre les compleixen. Què podem fer?

La majoria de pares han estat educats amb el mètode del **premi i el càstig**. Aquest mètode és eficaç per aconseguir que el nen obeeixi i es porti bé, però té moltes desavantatges: fa als pares responsables del comportament dels seus fills, impedeix que els nens aprenguin a prendre les seves pròpies decisions, suggereix que el comportament acceptable sol és esperable en presència dels pares, en alguns nens pot

provocar resistència i, en altres, submissió, que es pot perpetuar durant l'adulthood.

Una alternativa és l'ús de les **conseqüències naturals i funcionals**. Aquest mètode té els avantatges que el nen és responsable del seu comportament, li permet prendre les seves pròpies decisions, aprèn de l'ordre dels esdeveniments naturals o socials, en lloc de forçar-lo a complaure els desitjos d'altres persones.

Conseqüències naturals: tota acció produeix un canvi en l'entorn. Aquest canvi és al que se'n diu conseqüències. Les conseqüències naturals són aquelles que estan directament relacionades amb la conducta. Tocar el forn quan està calent té la conseqüència natural de cremar-se els dits. La conseqüència natural de jugar és divertir-se.

Conseqüències funcionals: les conseqüències naturals ocorren sense la intervenció dels pares; els fills aprenen directament de les mateixes. Les conseqüències funcionals han de ser acuradament previstes i aplicades pels pares, ja que no són el resultat natural del que es fa. Perquè un nen aprengui a recollir les seves coses, no podem utilitzar les conseqüències naturals, perquè aquesta acció no produeix cap satisfacció en si. Per aquesta raó, utilitzarem l'elogi com a reforç i l'ajudarem les primeres vegades, cosa que no serà necessari en endavant, quan l'hàbit quedi establert en el nen.

Pràctica del mètode

1. Analitzar la situació. Anotar la situació que es dona, la forma en que el nostre fill respon i les conseqüències, tant les que es produeixen com les que deixen de passar. Cura de no confondre "resposta" amb "conseqüències".
2. Qüestionar les normes o principis. Pregunta clau: Quines conseqüències s'ajusten més als meus principis? Tenir en compte l'edat del nen (és capaç de fer-ho?) I la coherència dels pares (prediquem amb l'exemple?)
3. Aplicar les conseqüències. Dissenyar una estratègia per facilitar l'establiment d'una conseqüència funcional. Les conseqüències funcionals habituals inicials són l'elogi, l'aprovació, somriures, carícies. Frases de reforç que podem utilitzar: "Et felicito!", "Si necessites alguna cosa t'ajudo", "Molt bé, has estat capaç de fer-ho".

Exemple pràctic: Maria, de 12 anys, té l'habitació molt desordenada. D'altra banda, és responsable i bona estudiant. Els pares decideixen aplicar el mètode de les conseqüències.

- 1) Analitzen la situació: al matí surt de pressa (situació); els pares li diuen que reculli, però no li dona temps (resposta), i l'habitació es queda sense recollir (conseqüència). En tornar del col·legi, els pares li demanen que reculli l'habitació (situació); la nena no ho fa (resposta), i l'habitació es queda sense recollir (conseqüència).
- 2) Qüestionen els seus principis: si Maria és responsable amb els seus estudis, han de demanar-li que, a més, ho sigui amb les coses de casa? Els pares decideixen que ser responsable amb els estudis no és incompatible amb la responsabilitat dins de casa.
- 3) Apliquen les conseqüències. Si, abans de posar-se a fer els deures, Maria arregla la seva habitació, la motivació per començar les seves tasques farà que es posi mans a l'obra. Accedir als seus llibres es convertiria en la conseqüència per acabar d'ordenar la seva habitació.

Les formes són importants!

Com els pares de Maria saben que respon millor al que se li demana quan es parla tranquil·lament amb ella, intenten convèncer-la perquè accepti el que li suggereixen.

? Maria, estem orgullosos de la forma en què assumeixes les teves responsabilitats a l'institut, però comprens que també és important que ordenis la teva habitació?

? No és que no vulgui, mare, és que tinc moltes coses a fer i no tinc temps.

? Ho sé, filla, però el pare i jo creiem que, si t'organitzes millor, pots tenir temps.

? Bé, i si se m'oblida?

? Què et sembla si en arribar a casa deixes la motxilla a la sala? Et serà més fàcil recordar que "has de ordenar les teves coses" abans de començar a treballar. T'ajudo aquesta primera setmana?

? Val; provem.

Bibliografia recomanada.

Sánchez, P; López, E; Hijano, I. *Padres consecuentes, hijos felices. Cómo educar con el método de las consecuencias naturales y funcionales*. 3ª edición. Editorial Toro Mítico, 2007.